



Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITI YA 11

PUDUNGWANA 2015

**SESOTHO PUO YA LAPENG – PAMPIRI YA 3
MEMORANTAMO**

MATSHWAO: 100

Memorantamo ena e na le maqephe a 11.

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1****1.1 KA NNETE BOLOI BO TENG.** (Moqoqo wa phetelo – narrative)

- Moqoqo ona mohlalobuwa o pheta pale a thatoloha ka tsela e kgolwehang le ha e le boqapi.
- A phete ditaba a di lokodisa hantle jwalo ka ha a ne a di mametse ha di qoqwa. Kapa a di bohile di etsahala.
- Dikahare tse lebelletsweng hara tse ding ke tsena tse latelang:
 - Mohlahlobuwa a fane ka tlhaloso ya mopheti/seo a se boneng.
 - A hlakise diketso le diketsahalo tse pakang boloi moqoqong wa hae.
 - A bontshe ntlhakemo ya hae e entseng hore a kgolwe hore boloi bo teng.
 - A sebedise lekgathe le fetileng.

[50]**1.2 BAHWEBI BA MAFATSHE A MANG BA NKETSE MAAFRIKA BORWA DIKGWEBO TSE NYANE, EMPA BA BUTSE MENYETLA YA MESEBETSI.** (Moqoqo o sa tshehetseng lehlakore – discursive)

- Mofuteng ona wa moqoqo mohlalobuwa o buella mahlakore a mabedi.
- O lokela ho sekaseka mahlakore a mabedi a kang ka mokgwa o tshwanang, mme a a emele bobedi ba ona.
- A totobatse tshehetso, a se kgethe lehlakore.
- Dintlha tse ka hlahellang hara tse ding e ka ba tse latelang:
 - Mohlahlobuwa o lebelletsweng ho hlalosa tsebo ya hae ya maqhama a kgwebisano.
 - A matlafatse mohopolo o reng MaAfrika Borwa a kgathetse matla hoba dikgwebong tsa ona ha ho rekwe, ha a fumane phaello, bahwebi ba mafatshe a mang ba rekisa ka theko e tlase.
 - A boele a buelle mohopolo o reng bahwebi bana ba mafatshe ba file MaAfrika Borwa mesebetsi dikgwebong tsa bona.

[50]**1.3 BOHLOKWA BA METSOTSO E 67 MOHLA LETSATSI LA TSWALO LA NTATE MANDELA LA 18 PHUPU.** (Moqoqo tlhaloso-descriptive)

- Moqoqong ona ho hlalosa ho hong ho itseng.
- Mohlahlobuwa o lebelletsweng ho hlalosa ka mokgwa oo mmadi a tla lemoha hantle se hlalolang.
- Dintlha tse ka hlahellang hara tse ding e ka ba tse latelang:
 - Mohlahlobuwa a qale ka ho totobatsa maikutlo a hae ka ntate Mandela.
 - A hlalise tsebo ya hae ka letsatsi lena la tswalo ya ntate Mandela.
 - A hlalose tshebediso ya metsotso e 67.
 - A hlalose melemo ya ho intsha sehlabelo o thusa motho e mong j.k ho thusa bonkgono le bontatemoholo, bakudi le ho hlwekisa dibaka tsa setjhaba.
 - A bontshe bobele ba ho se hlomphe letsatsi lena, ho tawa ka letsatsi lena esita le ho etsa botlokotsebe bofe kapa bofe.

[50]

1.4 BAITHUTI BA KEREITI YA 11 KE BONA BA TSHWANETSENG HO HLOPHISETSA MOKETE WA DITUMEDISO TSA BAITHUTI BA KEREITI YA 12.

KAPA

BAITHUTI BA KEREITI YA 12 KE BONA BA TSHWANETSENG HO ITLHOPHISETSA MOKETE WA DITUMEDISO TSA BONA.

(Moqoqo wa kgang/ngangisano – argumentative)

- Moqoqong ona wa kgang, ntlhakemo ya mohlahlobuwa kapa mohopolo o itseng o lokela ho hlahiswa ka dinako tsohle.
- Mohlahlobuwa o kgetha lehlakore, mme o tsepama dintlheng tse dumellanang kapa tse hanyetsanang le sehlooho.
- O lokela ho tshehetsa le ho sirelletsa mohopolo wa hae ka mokgwa o kgodisang.
- Dintlha tse ka hlahellang hara tse ding e ka ba tse latelang:
 - Mohlahlobuwa o lokela ho hlahisa mohopolo oo a o tshehetsang ho kgodisa mmadi hore baithuti ba Kereiti ya 11 ba lokela ho hlophisetsa baithuti ba Kereiti ya 12, kapa a matlafatse mohopolo o reng baithuti ba Kereiti ya 12 ba itlhophisetse moketjana wa bona ho ya ka ditabatabelo tsa bona.
- Ba reng baithuti ba Kereiti ya 11 ba hlophise ba ka hlahisa tse latelang;
 - baithuti ba Kereiti ya 12 ba tshwanela ho ithuta ka matla ba sa phatsamiswe ke letho.
 - Ho nka kabelo ha bona ho etsa hore ba lebele kapa ba tseke le dintho tse kgahlanong le batswadi le matitjhere.
 - Ba reng baithuti ba Kereiti ya 12 ba itlhophisetse ba ka bua ka;
 - Boitlhophiso bo ba ruta boikarabelo, ba ipatlele tsohle.
 - Ba tlwaele ho phehisana ba be ba dumellane ka seo ba se ratang. **[50]**

1.5 HA RE LWANTSHENG BOSHODU BA MANAKA A DITSHUKUDU.

(Moqoqo o tebisang maikutlo/wa boimamelo – reflective)

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o bontsha boimamelo ka se seng seo a se nahanisisang
- O fana ka maikutlo a hae hodima ntlha eo a imameletseng yona.
- Dikahare tse lebelletsweng di ka kenyelletsa tsena tse latelang:
 - Mohlahlobuwa a ka hlahisa tsebo ya hae ya diphoofolo tsena tse bitswang ditshukudu.
 - A bontshe ho nahana ka sehloho sa ho bolaya ditshukudu.
 - A fane ka mawa a ka etswang ho thibela boshodu le polao ena jk hore ho eketswe balebedi, ho matlafatswe tshirelletso, ho thatafatswe kahlolo ya ba molato jj.

1.6 DITSHWANTSHO: (Moqoqo wa mofuta ofe kapa ofe)

1.6.1 Setshwantsho: mofuta ofe kapa ofe.

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o boha setshwantsho, mme a hlalose kapa a phete ka seo a se bonang ka tsela e kgodisang e bileng e hlakisa ditaba hantle. Moqoqo ona o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe, ho latela moelelo oo a o fumanang ka setshwantsho.
- Dikahare tse lebelletsweng e ka ba tsena tse latelang:
 - Mohlahlobuwa a ka bua ka seabo sa mmuso phepong ya barutwana
 - a hlalose mathata a bana ba yang sekolong ba lapile
 - a ka bua ka malapa a hlohang bodulo le batswadi ba hlohang mesebetsi
 - a ka bua ka ntate kapa mekgatlo e fepang bana ba tswang malapeng a hlohang.
 - a ka bontsha melemo ya ho hodisa le ho matlafatsa bana bao e leng baetapele ba ka moso.

[50]

1.6.2 Setshwantsho: mofuta ofe kapa ofe.

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o boha setshwantsho, mme a hlalose kapa a phete ka seo a se bonang ka tsela e kgodisang e bileng e hlakisa ditaba hantle. Moqoqo ona o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe, ho latela moelelo oo a o fumanang ka setshwantsho.
- Dikahare tse lebelletsweng hara tse ding e ka ba tsena:
 - Mohlahlobuwa a ka bua ka dipapadi mme a qolle papadi ya rakebi.
 - a ka hlalosa mokgwa oo rakebi e bapalwang ka ona.
 - a ka bua ka dihlopha tsa naha le tsa matjhaba le ditlhodisano.
 - a ka bua ka melemo ya papadi ena esita le dikolong.

[50]

1.6.3 Setshwantsho: mofuta ofe kapa ofe.

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o boha setshwantsho, mme a hlalose Kapa a phete ka seo a se bonang ka tsela e kgodisang e bileng e hlakisa ditaba hantle.
- Moqoqo ona o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe, ho latela moelelo oo a o fumanang ka setshwantsho.
- Dikahare tse lebelletsweng e ka ba tse latelang:
 - Mohlahlobuwa a ka bua ka tshubuhlellano ya makoloi mebileng.
 - a ka bua ka dikotsi tse bakwang ke mabelo a hodimo ho feta.
 - a ka bua le ka bakganni ba se nang mangolo a ho kganna.
 - a bontshe kabelo ya tahi le dithethefatsi tse ding.
 - a bue ka tahlehelo ya maphelo le kameho ya mahlatsipa.
 - a bontshe kabelo ya mmuso, mapolesa le balaolasephethephethe.

[50]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 50**

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQQO – SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO A 50]

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehlang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE LE MORALO (Tshekatsheko ya sehlooho) tlhophiso ya mehopolole dintlha, kelohlolo ya baamohedi ba ditaba, maikemisetsa le maemo MATSHWAO A 30	Boemo bo hodimo	28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
		- Nehelano e bontshang kutlwisiso e babatsehlang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang - Mehopole e bontsha boqhetseke, e phepetsa monahano mme ke e sutsitseng; - e hlophisitse hantle ka tsela e ikgethang/babatsehlang mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	- Nehelano e ralehileng hantle haholo; - Mehopole e tsamaellana le sehlooho ka bottlalo, e a kgahlisa mme e na le bopaki ba mehopolole e sutsitseng; - e hlophisitse hantle haholo ka tsela e ikgethang mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	- Nehelano ke e kgotsafatsang dithokeho - Mehopole e momahane ka tsela e kgotsafatsang le e kgodisang - e hlophisitse ka tsela e utlwisisehang mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	- Nehelano e momahane mona le mane - Mehopole ke e seng ya boiqapelo mme e sa hlakang - Ho na le bopaki bo seng bokae ba tlhophiso le momahano ya mosebetsi	- Nehelano e tswile lekoteng ho hang - Mehopole ke e sa tsepamang e dubakaneng - Ha e utlwahale mme dintlha di a phetakakwa - Ha e a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo
MATSHWAO A 30	Boemo bo tlase	25–27	19–21	13–15	7–8	0–3
		- Nehelano e tswileng matsoho le ha e haellwa ke dintlha tse ikgethang tsa moqoqo o babatsehlang - Mehopole ke e sutsitseng mme e bontsha boqhetseke; - e hlophisitse hantle ka tsela e bontshang bokgoni mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	- Nehelano e radilweng hantle - Mehopole ke e loketseng mme e thahasellisang - e hlophisitse hantle ka tsela e ikgethang mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	- Nehelano e a kgotsafatsa le ha e sa hlaka mona le mane - Mehopole e momahane le ho kgodisa ka tsela e mahareng; - ho na le tlhophiso le momahano e itseng ho kenyeditswe le selelekela, mmele le qetelo.	- Nehelano boholo e tswile lekoteng - Mehopole ha e a momahana ka tshwanelo mme e a lahlehisa - Nehelano ha e na bopaki ba tlhophiso le momahano	- Boiteko ha bo yo ba ho arabela sehlooho - Mehopole e tswile lekoteng ka ho phethahala, ha e a nepahala - nehelano ha e a tsepama sehloohong, mme e dubakane
Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehlang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
PUO, SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO Sehlo, rejisetara, setaele, tlotlontswa ke tse lokelang sepheo/ tshusumetso le maemo, kgetho ya mantse, tshbediso ya puo le tlwaelo, matshwao a ho bala le mopeleto MATSHWAO A 15	Boemo bo hodimo	14–15	11–12	8–9	5–6	0–3
		- Sehlo, rejisetara, setaele le tlotlontswa di loketse sepheo ka tsela e babatsehlang, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - tshbediso ya hae ya puo e a ikgetha, mme e bontsha boitshepo ka tsela e tsoteng - o sebedisitse sehlo se matla mme se susumetsang ka tsela e ikgethang - o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto - o radilwe ka bokgoni bo tsoteng	- Sehlo, rejisetara, setaele le tlotlontswa di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - tshbediso ya puo e matla mme ho sebedisitse sehlo se loketseng ka nako tsohle; - boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshbediso ya puo le mopeleto - o radilwe hantle ka tshwanelo	- Sehlo, rejisetara, setaele le tlotlontswa di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - tshbediso ya puo ke e loketseng, mme e fetisa moelelo ka tshwanelo - puo ya bonono ke e loketseng mme e sebedisitse ka tshwanelo - O radilwe ka tsela e mahareng feela	- Sehlo, rejisetara, setaele le tlotlontswa ha di a lokela sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo; - puo e sebedisitse feela ka tsela ya motheo; - sehlo mmoho le moelelo o hlalishang ke tema ke tse sa lokelang; - ho sebedisitse tlotlontswa ya motheo feela	- Puo e sebedisitse ha se e utlwisisehang; - sehlo, rejisetara, setaele le tlotlontswa ha di a lokela baamohedi ba ditaba, sepheo le maemo; - tshbediso ya tlotlontswa e haellang haholo hoo nehelano e sa utlwisisehang
MATSHWAO A 15	Boemo bo tlase	13	10	7	4	
		- Tshbediso ya puo ke e nepahetseng mme e susumetsang sehlo sa tema - e batla e hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto - e radilwe ka bokgoni bo tsoteng	- Tshbediso ya puo ke e sefutho mme e loketseng maemo - sehlo ke se matla mme se loketseng - ho na le diphoso tse seng kae tsa puo le tsa mopeleto - e radilwe hantle	- Tshbediso ya puo ke e kgotsafatsang le ha ho na le ho sa tsamaelane mona le mane - kakaretso sehlo ke se loketseng le ha puo ya bonono e le e haellang	- Puo ke ya motheo feela mme e sebedisitse ka tsela e haellang - popeho ya dipolelo ke e tshwanang e se nang motswako - tlotlontswa e haella haholo feela	
SEBOPEHO		5	4	3	2	0–1
Makgetha a tema: Popeho ya dipolelo le kgodiso ya diratswana le bolelele bo hlokehang MARSHWAO A 5 MATSHWAO		40–50	30–39	20–29	10–19	0–9

KAROLO YA A: MOQOQO**MATSHWAO A SEBEDISWANG HO BONTSHA DIPHOSO HA HO TSHWUWA MOQOQO****SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:****SEKALA SA HO TSHWAYA MOQOQO****MATSHWAO: {50}**

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo / dikgutsufatso
Dikahare le Moralo	30	DM =
Puo, Setaele le Tokiso ya diphoso	15	PST =
Sebopeho	5	Seb =
Matshwao ohle	50	

Ditaelo ho motshwayi:

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka sehlooho se le SENG feela karolong ya A.
- Karolo e nngwe le e nngwe e na le ruburiki ya yona.
- Sebedisa diruburiki tseo o di fuweng ho tshwaya tema e nngwe le e nngwe.
- Ha mohlahlobuwa a tswile lekoteng nehelanong etsa tsena tse latelang:
 - Mohlahlobuwa a Abelwe matshwao bakeng sa dikahare ho ya ka kgato ya pele feela.
 - Mohlahlobuwa a Abelwe matshwao a tshebediso ya puo ho fella kgatong ya pele feela.
 - Mohlahlobuwa a Abelwe matshwao a sebopeho ho fella kgatong ya pele feela.

Tataiso bakeng sa ho tshwaya ditema

Batshwayi ba etse tse latelang ha ba tshwaya:

Ho sehellwe lentswe kapa polelo e fosahetseng mola ho be ho bontshwe mofuta wa phoso ka hodima lentswe / polelo ka tshebediso ya matshwao a latelang:

- / bakeng sa ho arola mantswa a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arohana;
- -,+ bakeng sa ho kopanya mantswa a arohantsweng empa a ngolwa a kopane;
- **Mn** bakeng sa mongolo (orthography) o fosahetseng;
- **Mp** bakeng sa mopeleto o fosahetseng;
- **Mt** bakeng sa tshebediso e fosahetseng ya matshwao a puo, kapa ho ngotswe letshwao moo le sa hlokeheng teng;
- **P** bakeng sa tshebediso ya puo ka tsela e fosahetseng / e sa amoheleheng kapa eo e seng ya setlwaedi;
- ^ bakeng sa lentswe kapa karolwana ya lentswe le/ e siilweng pakeng tsa mantswa a mang;
- // bakeng sa ho qala seratswana se setjha / ho arola diratswana

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO**POTSO YA 2****2.1 LENGOLO LE YANG HO MOHLOPHISI WA KORANTA KAPA MAKASINE**

- Aterese ya mongodi e qale ka lebitso le fane, pele ho mohla ho tlole mola.
- Aterese ya mohlophisi e qale ka lebitso 'Mohlophisi', ho latele lebitso la koranta kapa makasine.
- Tumedisano e ngolwe e le; Monghadi/Mofumahadi/Mofumahatsana.
- Ho tlole mola ho ngolwe polelo ya sehlooho e jereng mohopolo wa dikahare.jk ho kwetelwa ha bana ba banana ho jele setsi.
- Qetellong mongodi a ka ngola lebitso la hae kapa a ka nna a sebedisa la boikgakanyo.

[25]**2.2 PUO**

- Puo ke tema e reretsweng ho mamelwa mohla monene.
- E lokiseditswe ho mamelwa ke letshwele la batho.
- Dikahare tse lebelletsweng hara tse ding ke tsena:
 - Sebui se lebohe ho fumantshwa monyetla wa ho etsa puo.
 - Ho utlwahale sepheo sa ho fana ka puo.
 - Boipelaetso ba tamene e hohelang baithuti hoba e pela sekolo.
 - Tabatabelo ya thuso ya batswadi e ka lebisang ho kwalweng ha tamene, ho kgutlisa boitshwaro ba baithuti le ho bebofatsa mosebetsi wa matitjhere.
 - Diteboho ho kemedi ya baithuti le ho batswadi.

[25]**2.3 KOPO YA MOSEBETSI LE BOITSEBISO (CV)**

- Lengolo la kopo ya mosebetsi le lokela ho tsamaya le tokomane ya boitsebiso.
- Lengolo ke la semmuso le nang le aterese ya mongodi le mohla le ya Modulasetulo wa SGB. Ho tlole mola pele ho mohla.
- Tumedisano e be e hlomphang jk Monghadi/Mofumahadi/Mofumahatsana le qetello ya boikokobetso e felehetswang ke lebitso le fane.
- Tokomane ya boitsebiso e tshwanela ho hlahisa dintlha tsa boitsebiso tse felleltseng, tse kang;
 - tlhahisoleseding ka mongodi jk mabitso, tlhaho, dinomoro jj
 - mangolo a thuto le boiphihlelo.
 - makgabane a mang a amanang le ditlhoko tsa mosebetsi.
 - boithabiso, dithahasello le dipaki.

[25]

2.4 INTHAVIU E NGOLWANG

- Inthaviu ke puisano e boemong ba semmuso e pakeng tsa mmotsi (ya hlophisitseng) le mmotsuwa (eo e leng moeti).
- Dipotso di tshwanela ho utlwahala hore ho entswe ditlhophiso le boitokisetso, mme di qholotse tlhahisoleseding e lebelletsweng.
- Inthaviu e nka sebopeho sa dipotso le dikarabo.
- Lebitso la sebui le ngolwe ka letsohong le letshehadi le latelwe ke letshwao la kgutlwanapedi. (jk Dipuo:)
- Ha ho sebediswe matshwao a puo a maqotsi (“...”)
- Ho selelekela mmotsi o a itsebisa a be a bolele sepheo sa inthaviu jk ho rata ho tseba ka tsa ho bapala tshwantshisong ya theleleshene.
- Qetellong mmotsi o leboha mmotsuwa ... motjha o leboha moeti.

[25]

2.5 LENGOLO LA SETSWALLE

- Aterese ya mongodi e qala bohareng ba leqephe ho ya letsohong le letona, mme mohla o ngolwe kamora mola o tlotsweng.
- Tumediswa ya setswalle e ka letsohong le letshehadi.
- Qetello ke ya setswalle, lebitso feela le se nang fane kapa mosaeno.
- Dintlha tse ka hlahellang e ka ba tse latelang:
 - sehala sa setlwaedi pakeng tsa moena le moholwane.
 - ho hlahelle kgothatso mabapi le ho fellwa ke mosebetsi ha moholwane
 - le kgothatso e fanang ka tshepo ya hore ha se mara ha se ho fela, mosebetsi o tla nne o hlahe.

[25]

2.6 TEKOLOKAKARETSO

- Ena ke tema e kang kgutsufatso, mme e hlahisa maikutlo a akaretsang a motho ka seo a se badileng kapa a se lekotseng.
- E hlahisa ntlhakemo ya mongodi, tse ntle kapa tse mpe.
- E sebedisa puo e utullang maikutlo ka tshwanelo
- Qetellong ho hlahiswa maikutlo a ahlolang.
- Dikahare tse lebelletsweng e ka ba tse latelang:
 - Mohlahlobuwa a ngole lebitso la buka.
 - a fane ka lebitso la mongodi.
 - a ngole selelekela se sekgutshwane.
 - a hlalose dikahare ka bokgutshwane empa ka bokgeleke/bonono.
 - a totobatse thuto ya bohlokwa eo a e fumaneng.
 - ha mohlahlobuwa a ngotse ka buka eo a e balang kapa ka buka ya Sekgowa, a se nkelwe matshwao.

[25]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B (25 x 2): 50
MATSHWAO OHLE: 100

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO – SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO A 25]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO	13–15	10–12	7–9	4–6	0–3
Tshekatsheko ya sehlooho le mehopollo Tlhophiso ya mehopollo Kelohlolo ya maikemisetso, baamohedi ba ditaba, le maemo MATSHWAO A 15	- Nehelano e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang - Mehopollo e matla e butswitseng - Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema - Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong - Mehopollo le dikahare ke tse momahaneng - Dintlha tsohle di tshhehetsa sehlooho mme di hlahositswe ka botebo - Sebopeho ke se nepahetseng	- Nehelano e ntle haholo e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema - Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong - Mehopollo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlahositsweng ka botebo, mme dintlha di tshhehetsa sehlooho - Sebopeho ke se loketseng se nang le dipphoso tse mmalwa	- Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema - Nehelano ha e a tsepama sehloohong ka ho phethahala ho na le ho kgera ho itseng - Mehopollo le dikahare di na le momahano e amohelhang - Ke dintlha tse itseng feela tse tshhehetsang sehlooho - Ka kakaretso sebopeho ke se loketseng empa se nang le dipphoso tse itseng	- Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema - Nehelano e na le tsepamo e itseng feela sehloohong empa e a kgera - Mehopollo le dikahare ha se ka mehla di momahaneng - Sehlooho se tshhehetswa ke dintlha tse itseng feela - Sebopeho se fofo feela, mme se na le bohlotso bo boholo	- Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema - moelelo o nyotobetswa ke ho kgera ho hoholo - Mehopollo le dikahare ha di na momahano - Ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhehetsang sehlooho - Ha ho na boiteko bo entsweng ho sebedisa sebopeho se nepahetseng
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO	9–10	7–8	5–6	3–4	0–2
Sehalo, rejistarara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo. Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantswa, matshwao a ho bala le mopeleto MATSHWAO A 10	- Sehalo, rejistarara, setaele, le tlotlontswe di loketse ka ho fetisisa maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo - Tshebedisano ya puo e nepahetse e bile e bopehile hantle - Nehelano ha e na dipphoso	- Sehalo, rejistarara setaele, le tlotlontswe di loketse ka ho fetisisa maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo - Ka kakaretso tshebediso ya puo ke e nepahetseng e bileng e bopehile hantle - Tshebediso ya tlotlontswe e ntle haholo - Nehelano boholo ha e na dipphoso	- Sehalo, rejistarara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo - Nehelano e na le dipphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo - Tshebediso ya tlotlontswe ke e lekaneng - Dipphoso ha se tse nyotobetsang moelelo	- Sehalo, rejistarara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hantle - Tshebediso ya puo e fosahetse e bile e tletse dipphoso tse ngata - Tshebediso e seng kae ya tlotlontswe - Moelelo o nyotobetse	- Sehalo, rejistarara, setaele le tlotlontswe ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo - Nehelano e tletse dipphoso e dubakane - Tlotlontswe ha e dumellane le maemo - Moelelo o nyotobetse haholo
MATSHWAO	20–25	15–19	10–14	5–9	0–4

**KAROLA YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE
 SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:
 SEKALA SA HO TSHWAYA DITEMA TSA KGOKAHANO
 MATSHWAO: [25]**

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare le Moralo ke Sebopeho Puo, Setaele le Tokiso ya diphoso	15	DMS =
	10	PST =
Matshwao ohle	25	

Ditaelo ho motshwayi:

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka dihlooho tse PEDI karolong ena.
- Karolo e nngwe le e nngwe e na le ruburiki ya yona.
- Sebedisa diruburiki tseo o di fuweng ho tshwaya tema e nngwe le e nngwe.
- Ha mohlahlobuwa a tswile lekoteng nehelanong etsa tsena tse latelang:
 - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa dikahare ho ya ka kgato ya pele feela.
 - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao a tshebediso ya puo ho fella kगतong ya pele feela.
 - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao a sebopeho ho fella kगतong ya pele feela.

Tataiso bakeng sa ho tshwaya ditema

Batshwayi ba etse tse latelang ha ba tshwaya:

Ho sehellwe lentse kapa polelo e fosahetseng mola ho be ho bontshwe mofuta wa phoso ka thoko ka tshebediso ya matshwao a latelang:

- / bakeng sa ho arola mantse a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arolwa;
- -,+ bakeng sa ho kopanya mantse a arotsweng empa a ngolwa a kopane;
- **Mn** bakeng sa mongolo (Orthography) o fosahetseng;
- **Mp** bakeng sa mopeleto o fosahetseng;
- **Mt** bakeng sa tshebediso e fosahetseng ya matshwao a puo, kapa ho ngotsweng letshwao moo le sa hlokeheng teng;
- **P** bakeng sa tshebediso ya puo ka tsela e fosahetseng / e sa amoheleheng kapa eo e seng ya setlwaedi;
- ^ bakeng sa lentse kapa karolwana ya lentse le / e siilweng pakeng tsa mantse a mang.
- // bakeng sa ho qala seratswana se setjha.